

έζησε ο «Οδοιπόρος». Αὐτόν τὸν «Οδοιπόρο» ὁ Δούκας ἤθελε νὰ τὸν γράψει τὸ 1933, ἀλλὰ δὲν ἐγίνε καὶ καθυστέρησε ἡ ἐκδοσὴ πάνω ἀπὸ τριάντα χρόνια. Τὸν Σεπτέμβριο τοῦ 1933 ὁ Δούκας ἐστείλε στὸ Νίκο Γαβριήλ Πεντζίκη ἓνα γράμμα ἀπὸ τὶς Σέρρες, ὅπου τοῦ μιλοῦσε γιὰ τὶς περιπλανήσεις του καὶ τὸ τί ἤθελε νὰ γράψει. Νὰ ἓνα ἀπόσπασμα:

Νὰ μποροῦσα νὰ γράφα στὸ δρόμο ἓνα βιβλίο! Οταν παρπα-

Μακεδονία 30/11/83
6.6

1967, ἀπ' ὅπου βγήκε καὶ σὲ ἀνάτυπο, συνοδευόμενο μ' ἓνα θαυμάσιο αἰσθητικὸ δοκίμιο γιὰ τὸ ἔργο τοῦ Χαλεπά... Ἡ ἐργασία αὐτὴ ἀπασχόλησε τὸ Δούκα πάνω ἀπὸ εἴκοσι χρόνια (1932 - 1953). Πρόκειται γιὰ ἔργο λογοτεχνικὸ, μὲ ὕφος πυκνὸ, καλοστρωμένη φράση καὶ συναρπαστικὴ ἀφήγηση. Δέ μοιάζει μὲ τὶς γνωστὲς μυθιστορηματικὲς βιογραφίες, γιὰτὶ βασίζεται ὁλότελα στὴν ἐρευνα καὶ στὸν ἐλεγχο

Θεατρικὲς παραστάσεις



Μιά σκηνή ἀπὸ τὴν παράσταση τῆς «Βεγγέρας» ἀπὸ τὴν «Πειραματικὴ σκηνή».

Καπετανάκης, «Ἡ βεγγέρα» ἀπὸ τὴν «Πειραματικὴ σκηνὴ τῆς τέχνης»

Εἶναι ἀτύχημα γιὰ τὸ νεοελληνικὸ θέατρο πού ὁ Ἡλίας Καπετανάκης ἀσχολήθηκε τόσο λίγο μὲ τὴ συγγραφὴ θεατρικῶν ἔργων, λίγο καὶ μὲ τὴν ἐννοια ὅτι ἀφιέρωσε μικρὸ μόνον τμήμα τῆς ζωῆς του σ' αὐτὸ τὸ εἶδος, ἀλλὰ (συνέπεια τοῦ πρώτου) καὶ μὲ τὴν ἐννοια ὅτι οὐσιαστικά μᾶς ἀφησε τὸν «Γενικὸ γραμματέα» του καὶ τὴ σπαρταριστὴ «Βεγγέρα», πού μένουν σάν δύο μικροὶ θησαυροί, δείγματα τῶν δραματουργικῶν ἐπιδιώξεων καὶ ἐπιτευγμάτων τοῦ προηγούμενου αἰῶνα. Βέβαια, ἔχουν προηγηθεῖ ὁ Χουρμούζης καὶ ὁ Βυζάντιος, ἔχει ἀνθήσει τὸ κωμειδύλλιο, ἀλλὰ ὁ Καπετανάκης δίνει τὸ δικό του χρῶμα στὴν κωμωδία.

Μεγάλον μονόπρακτο ἡ «Βεγγέρα» ἀποτυπώνει τὸν κόσμον τῆς ἐποχῆς μὲ ὀξεία παρατήρηση, ἐντονὴ αἴσθηση τοῦ κωμικοῦ καὶ ὡραία διαγραφὴ τύπων καὶ συνηθειῶν. Αὐτὴ ἡ ἐπίσκεψη-προξενιὸ δίνει τὴν εὐκαιρίαν στὸν Καπετανάκη νὰ ξετυλίξει καὶ νὰ σατιρίσει ἐλληνικότατα ὅλη τὴ γελοιοφάνεια τῶν καταστάσεων αὐτῶν, ἀλλὰ ἐπιπλέον νὰ θίξει ἀδυναμίες ἀνθρώπων καὶ (εὐρύτερα) τῆς κοινωνίας. Θυμίζοντας Γκόγκολ, ὁ Ἕλληνας συγγραφέας ἔχει τὴ σοφίαν νὰ χρωματίζει ὅσο πρέπει τὶς καταστάσεις, χωρὶς ὅμως νὰ μεταμορφώνει τοὺς ἀνθρώπους σὲ καρικατούρες. Ἡ γνησιότητα τῆς ἐλληνικῆς αὐτῆς βεγγέρας εἶναι ἀπὸ τὰ πιὸ σημαντικὰ προσόντα τοῦ ἔργου του.

Ὁ Νίκος Ἀρμάος, πού σκηνοθέτησε τὸ ἔργο, φαίνεται νὰ φοβήθηκε τὴ μικρὴ του διάρκειαν καὶ φρόντισε νὰ πλουτίσει τὴν παράστασιν μὲ ἀρκετὰ στοιχεῖα καὶ μὲ τραγούδια, μένοντας ὥστόσο πιστὸς στὴ γραμμὴ τοῦ κειμένου. Χρησιμοποιώντας κάποτε καὶ γκάγκ πού θυμίζουν βουθὲς κινηματογραφικὲς κωμωδίες, δὲν παρασύρθηκε σὲ μιά παράστασιν μὲ ξένο χιούμορ, ἀλλὰ —σωστά— βασίστηκε στὸ ἐλληνικὸ μπρούτο κέφι καὶ ἔδωσε μιά πολὺ διασκεδαστικὴ παράστασιν, εὐφάνταστη καὶ θεατρικότερη (ἀν χρειάζεται τὸ ἐπίθετον) μὲ τὴν ἐννοια ὅτι ὅλα τελικὰ ἐβρίσκον τὴ δραματουργικὴ καὶ σκηνικὴ δικαίωσιν, ἀκόμη καὶ ὁ κάποιος φόρτος πού ἐπισώρευσε, δίνοντας παράλληλες ἐνεργεῖς εἰκόνες τὴν ἴδια στιγμὴ πράγμα πού κούραζε τὸ θεατὴ. Εἶται ὁ κ. Ἀρμάος μᾶς ἔδειξε ἀκόμη μιά φορά (στά «δημιουργημένα συμφέροντα» τοῦ ΚΘΒΕ μᾶς εἶχε δώσει νύξεις) ὅτι εἶναι μιά σημαντικὴ δύναμις στὸ

χώρῳ τῆς θεατρικῆς σκηνοθεσίας, πού, ἀτυχῶς φτωχαίνει ὅλο καὶ περισσότερο.

Οἱ ἡθοποιοὶ ἀνταποκρίθηκαν σωστὰ στὴ σκηνοθετικὴ γραμμὴ τοῦ κ. Ἀρμάου καὶ ὁ καθένας, στὸ μέτρο τῶν δυνατοτήτων καὶ τοῦ ρόλου του, ἀπέδωσαν θετικά. Φυσικά, τὴν παράστασιν «κλέβει» ἡ Σοφία Φιλιππίδου, μιά γνήσια θεατρίνα μὲ πολλὰς δυνατότητες πού κάπου τὴν προδίδει ἡ ἀρθρωσὴ τῆς. Ἡ κυρία Νερουλοῦ πού μᾶς ἔδωσε ἦταν ἀπολαυστικὴ καὶ εὐφάνταστη δημιουργία. Πολὺ καλὴ ἦταν ἡ Θάλεια Σκαρλάτου σάν κυρία Στενοῦ, ἐνῶ ἡ Φρόσω τῆς Εφῆς Σταμούλη ἦταν μιά σπαρταριστὴ γελοιογραφία γόησσας. Σωστά ἀποδόθηκαν οἱ δύο ἀδελφές ἀπὸ τὴν Δώρα Σκαρλάτου καὶ τὴν Γαλάτεια Καμενὴ, ἐνῶ ἡ Δημητρῶ τῆς Λένας Σαββίδου, παρ' ὅλο πού ἦταν διασκεδαστικὴ, ζημιωνόταν ἀπὸ κάποιους μορφασμοὺς ἀχρεΐαστους. Σωστὴ ἡ ἀπόδοσιν τοῦ ἐκνευριστικοῦ Πίπη ἀπὸ τὴν Μένη Κυριάκογλου. Ἀπὸ τοὺς ἀρρενες, ξεχώριζε αἰσθητὰ ὁ Χρήστος Ἀρνομάλλης πού ἦταν ἓνας σωστὰ δοσμένος ἀστὸς μὲ ὅλες τὶς ἀδυναμίες τοῦ χαρακτῆρα καὶ τῆς τάξης του. Ἀντίθετα ὁ Νίκος Κουμαριάς ἀπέδωσε ἐρασιτεχνικὰ τὸν θαυμάσιον στὸ κείμενον κύριον Νερουλὸ καὶ στέρησε τὴν παράστασιν ἀπὸ ἄλλο ἓνα καλὸ στοιχεῖον. Ἀλλὰ καὶ ὁ Κώστας Ζαχαράκης σάν Νίκος εἶχε ἀδυναμίες ἀρκετὰ καὶ μιά σχηματοποίηση τῶν ἐκφραστικῶν μέσων του πού θὰ πρέπει νὰ τὴν ἀποβάλλει. Δὲν θὰ ἦταν περιττό, ὥστόσο, νὰ πει κανεὶς ὅτι σάν σύνολον οἱ ἡθοποιοὶ ἀπέδωσαν εὐστοχα τὸ ἔργο, κάποτε ἐπικαλύπτοντας ὁ ἓνας τὶς ἀδυναμίες τοῦ ἄλλου.

Τὸ σκηνικὸ καὶ τὰ κοστοῦμα, πού εἶναι καρπὸς συνεργασίας τῆς Ἰωάννας Μανωλεδάκη καὶ μιάς ὁμάδας φοιτητῶν, δὲν συμβάδίζουν μὲ τὸ πνεῦμα τῆς παράστασης καὶ θὰ μπορούσαν πολὺ καλὰ νὰ ἀνήκουν σὲ μιά παράστασιν δραματικοῦ μονόπρακτου. Ἴσως φταίει ὅτι ἐπρόκειτο γιὰ δάνεια ἀπὸ τὸ ΚΘΒΕ. Μένει νὰ μιλήσουμε γιὰ τὴ μουσικὴ καὶ τὰ τραγούδια τοῦ Ἡρακλῆ Πασχαλίδου. Ἡ βασικὴ μας διαφωνία εἶναι ὅτι δὲν χρειαζόταν καθόλου. Ὡστόσο ἀπὸ τὴν στιγμὴ πού τὴν ἤθελε ὁ σκηνοθέτης, ὁ κ. Πασχαλίδης δείχνει ὅτι ἔχει καὶ ταλέντο, ἀλλὰ καὶ μιά προσαρμοστικότητα στὶς ἀπαιτήσεις τῆς σκηνῆς. Τὰ χορευτικὰ τοῦ Γιώργου Τότσιου εὐπρόσωπα. Συμπέρασμα, μιά πολὺ διασκεδαστικὴ «Βεγγέρα» στὸ Βαφοπούλειον πού ἀξίζει νὰ πάρει κανεὶς μέρος καὶ νὰ τὴν χαρεῖ.

ΝΙΚΟΣ ΜΠΑΚΟΛΑΣ